

GEMEENTE
TILBURG

TILBURG2050

Brede Welvaart

**GEMEENTE
TILBURG**

2050

Opening door burgemeester

TILBURG2050

Introductie brede welvaart

- In samenwerking met academische werkplaats Brede Welvaart Tilburg University
- Inleiding door Joks Janssen
- Panelgesprek
 - Jesse de Doelder
 - Zed Pellenaars
 - Rik Grashoff
 - Joks Janssen
- Gesprek en vragen uit de zaal
- Napraten en afsluiting (21.30 uur)

GEMEENTE
TILBURG

Praktische informatie

- Getekend verslag
- Foto's
- Opname voor archief

GEMEENTE
TILBURG

TILBURG2050

Brede Welvaart

Inleiding door Joks Janssen

Besturen op brede welvaart

Een wenkend én werkend perspectief op de toekomst van Tilburg!?

Joks Janssen

Tilburg 2050, 24 januari 2024

HET **pon** | **telos**

Official Partner
Tilburg University

Overfocus op groei

Hoe voorkomen we economische blikvernaauwing?

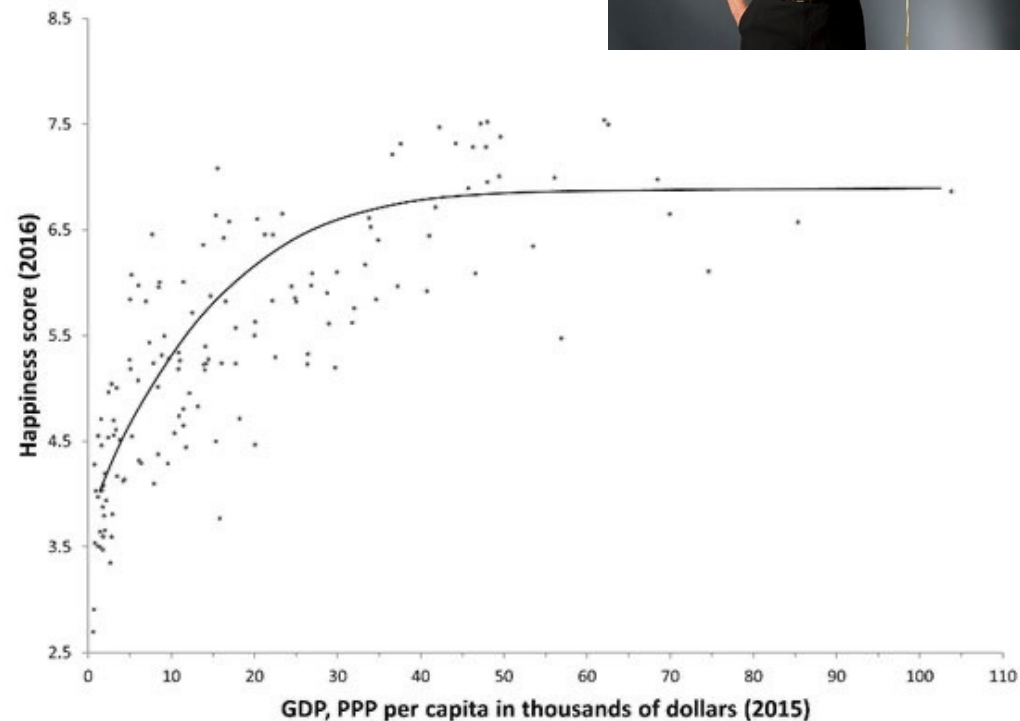
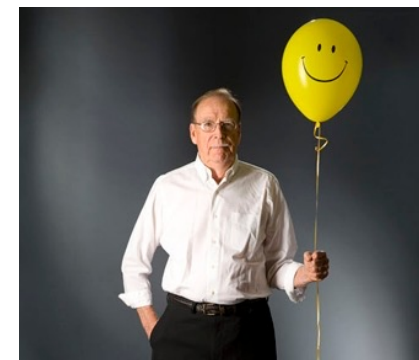
Beperkingen van het BBP

> BBP als maatstaf:

- Meet alleen materiële welvaart
- Dat wat in geld kan worden uitgedrukt
- Vrijwilligerswerk bv. niet meegeteld
- Geen zicht op milieu-effecten en verdeling welvaart

> Meer geld, meer geluk?

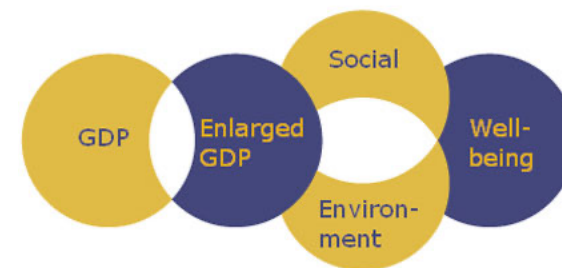
- Easterlin-paradox (1974)
- Boven bepaalde welvaardsdrempel:
meer BBP-groei leidt niet tot meer welbevinden

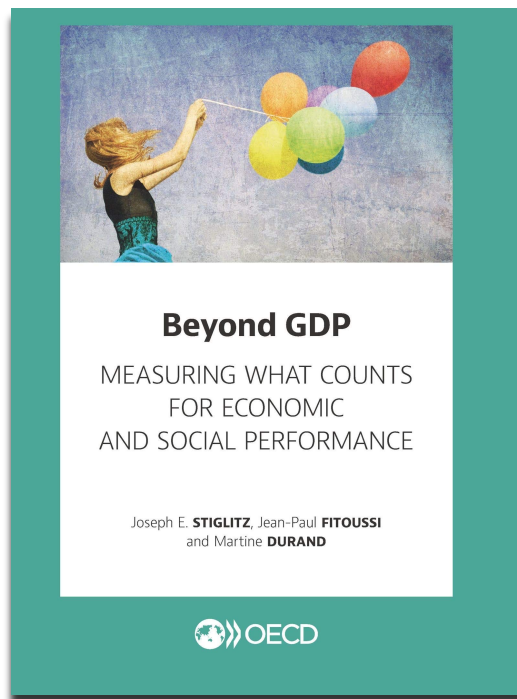
Bron: Easterlin (2020)

Voorbij het BBP

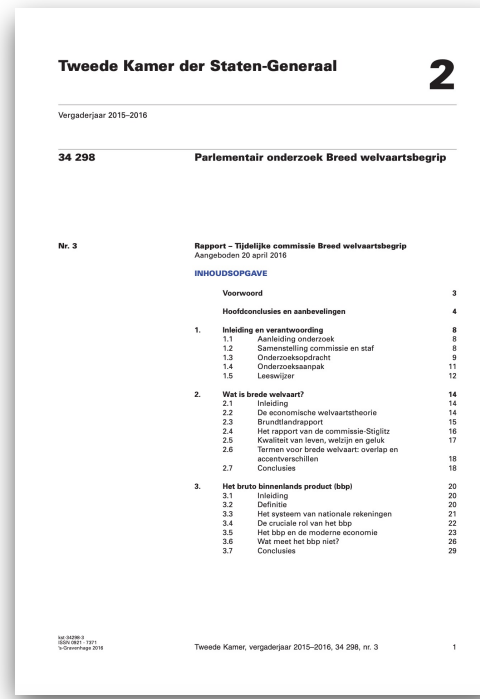
Zoektocht naar een nieuwe welvaartsindex

Kennedy (1968)

Stiglitz (2009)

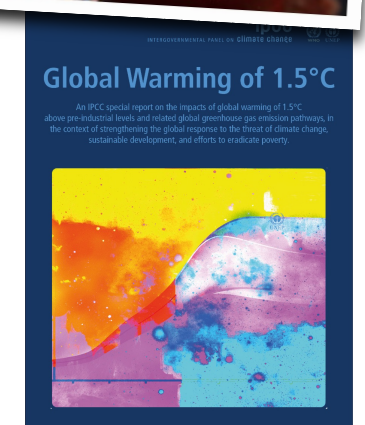
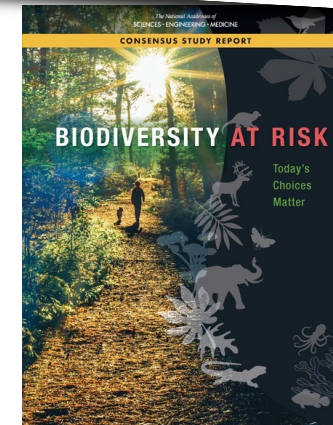
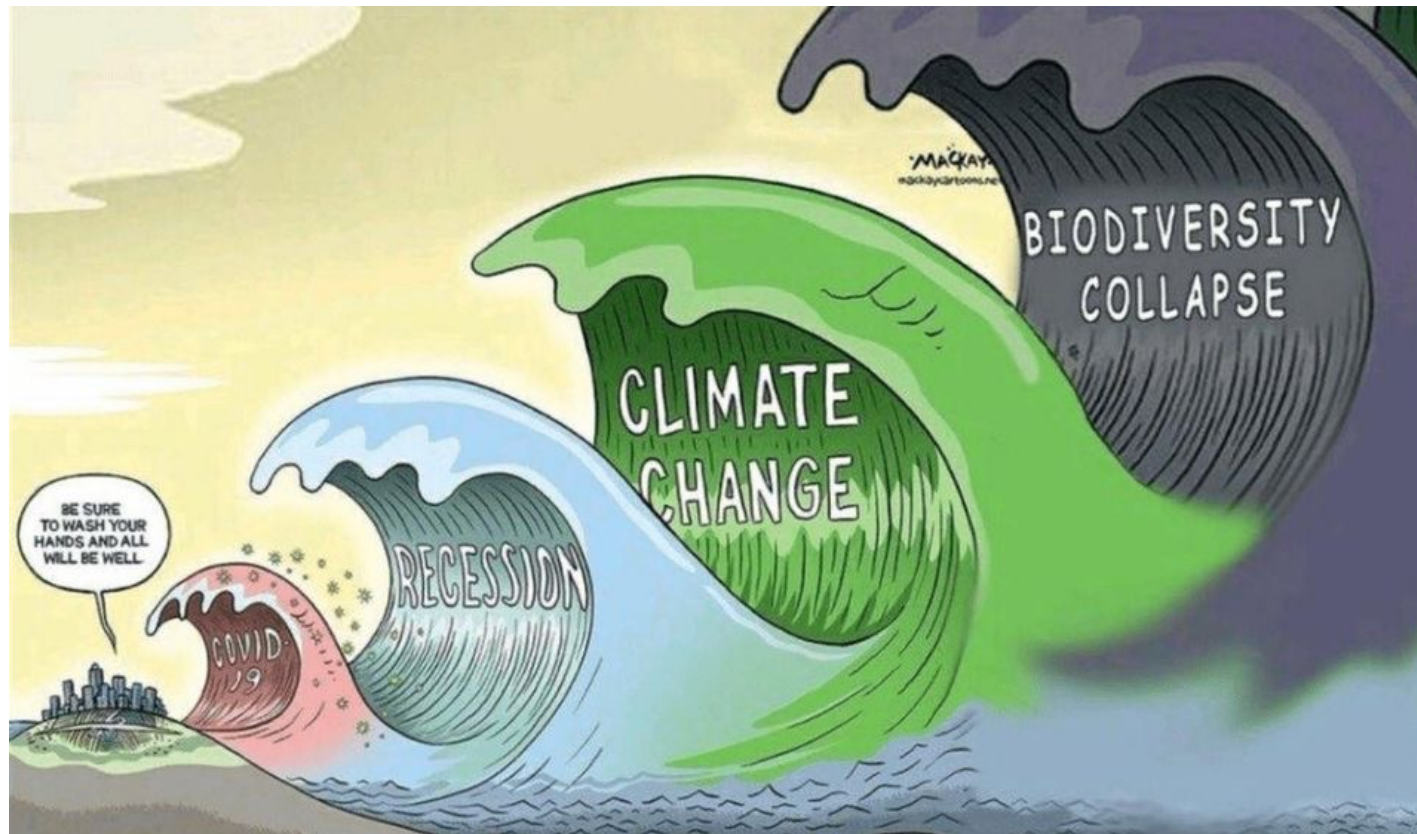
Cie. Grashoff (2016)

EU Green Deal (2020)

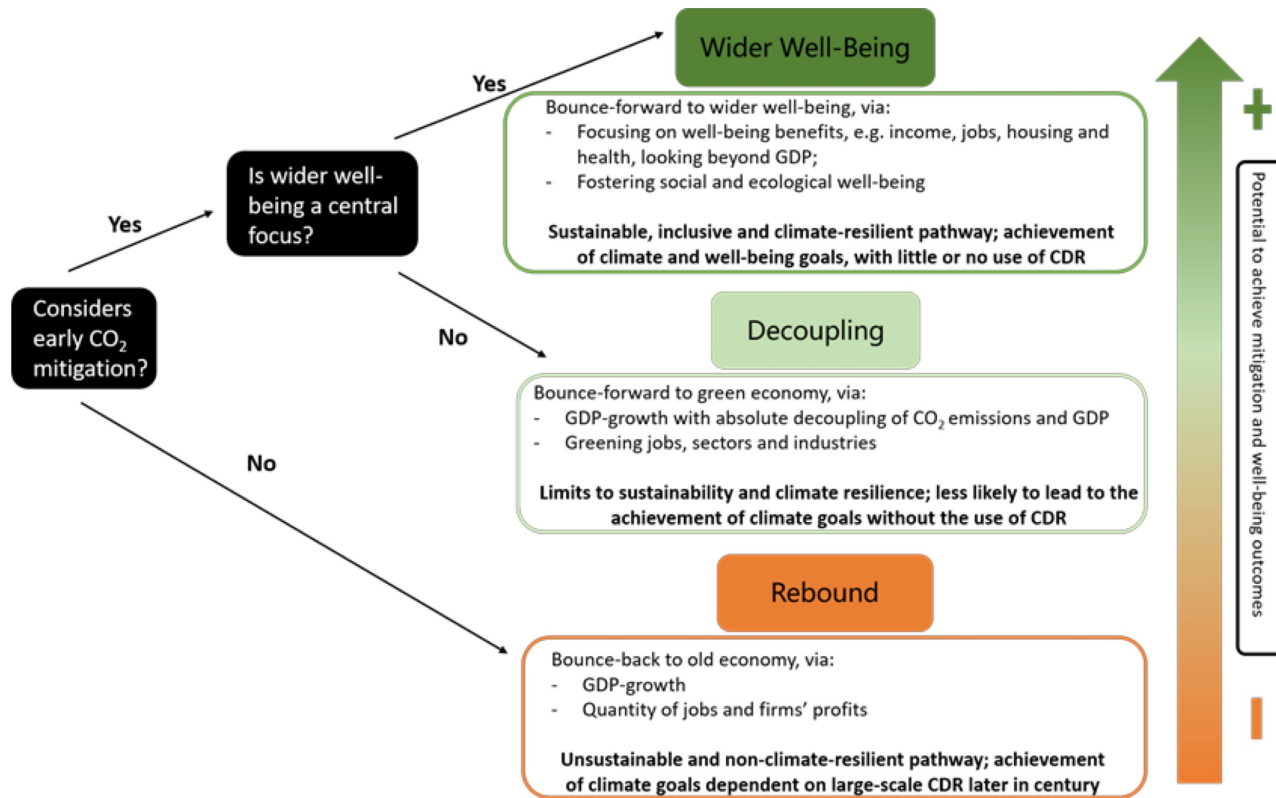
Cascade van crises

De route wordt (telkens) opnieuw berekend....

Perspectief op de toekomst

Verschillende ontwikkelingspaden mogelijk

Welzijnseconomie

Hoe en waarom de economie moet veranderen
Nicky Pouw

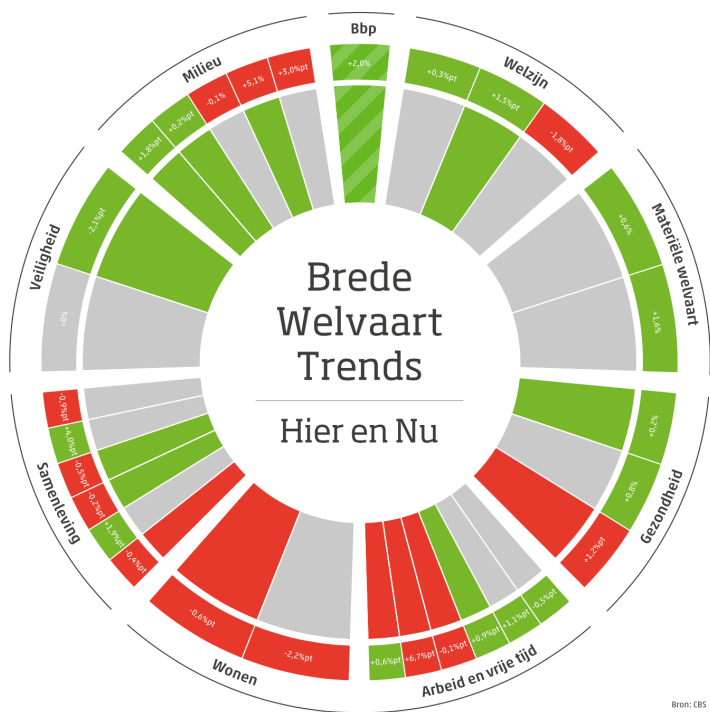
Groene Groei

naar de maatschappij van 2040
Welvaart voor meer mensen met minder schade aan natuur en milieu

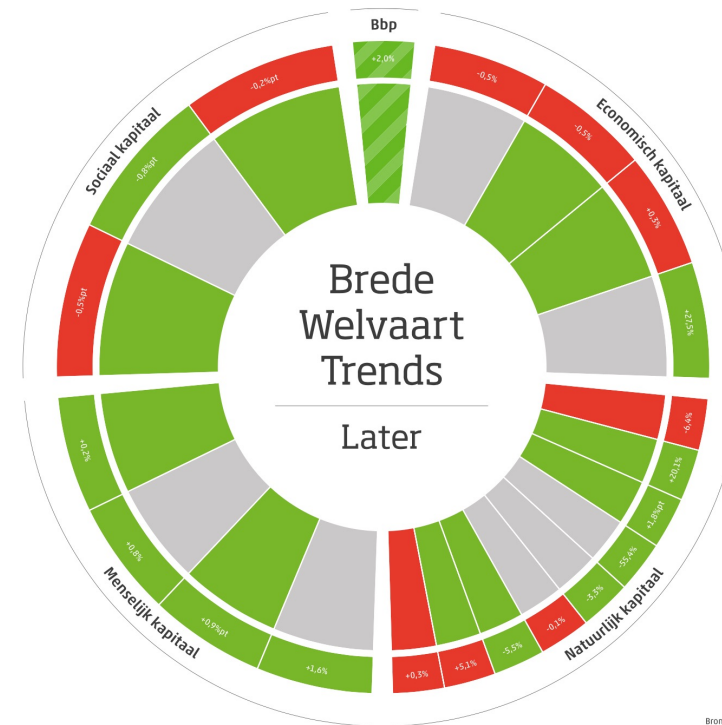

Bron: OECD (2020)

Brede welvaart als kompas!?

Bron: CBS

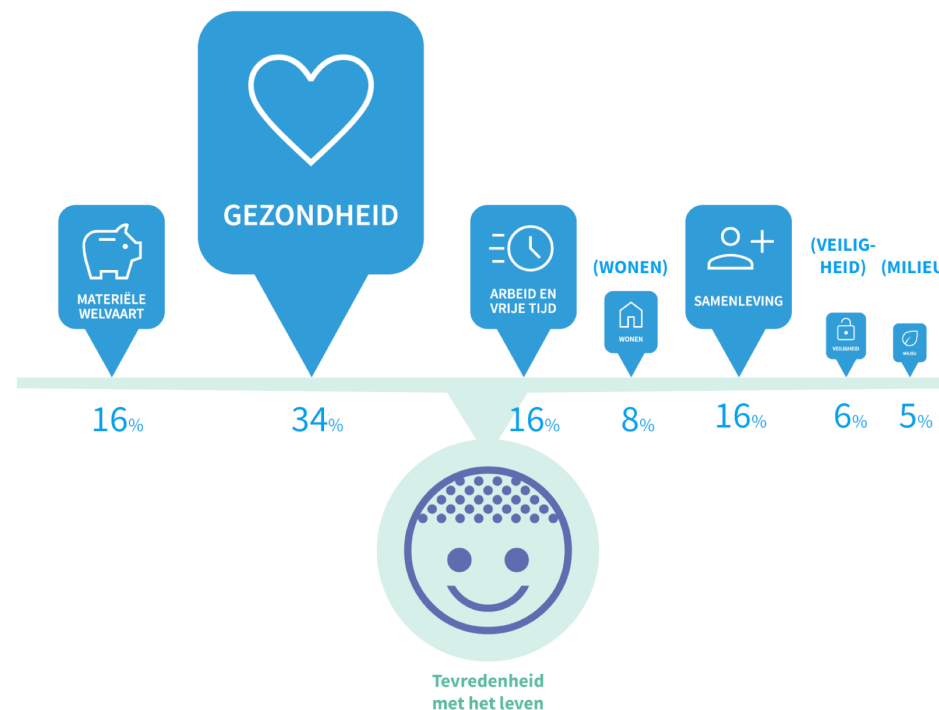

Bron: CBS

Bron: CBS (2023)

Wat mensen van waarde vinden

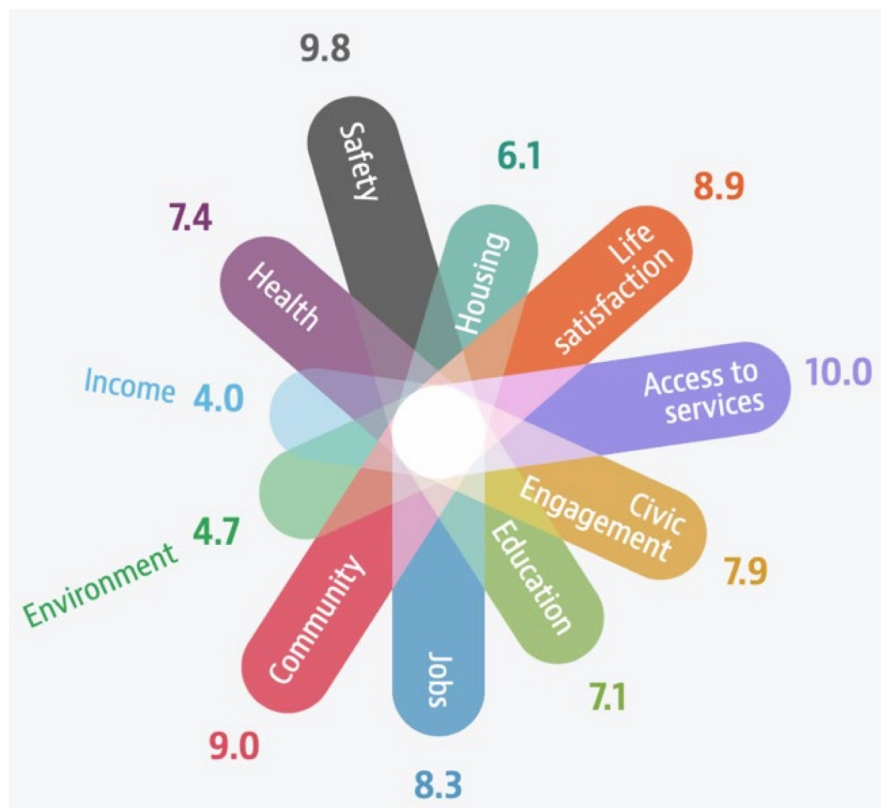
Kwaliteit van leven én van de leefomgeving

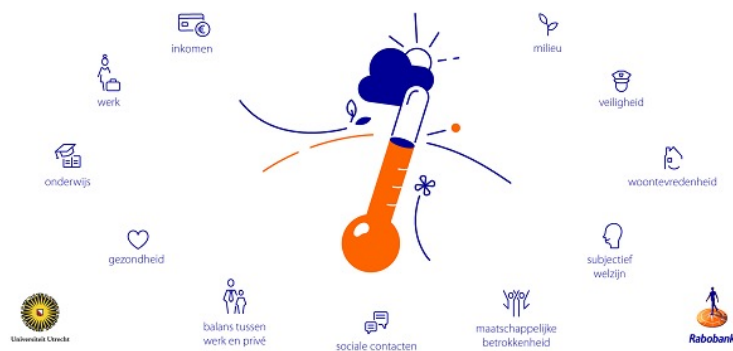
Bron: Het PON & Telos (2023)

Brede welvaart: 3D bril

Meerdimensionale blik: hier en nu, later en elders

De elf dimensies van brede welvaart

Dimensie	Thema
Inkomen & arbeid	Economie
	Inkomen
	Arbeid
	Onderwijs
Gezondheid & leefomgeving	Gezondheid
	Milieu
	Veiligheid
	Wonen
	Toegang tot voorzieningen
Samenleving & subject welzijn	Samenleving
	Subjectief welzijn

Bron: OECD, CBS, PBL, Rabo & UU

De (stedelijke) regio als maat!

Selecteer een regio

RES regio

Midden-Noord-Brabant

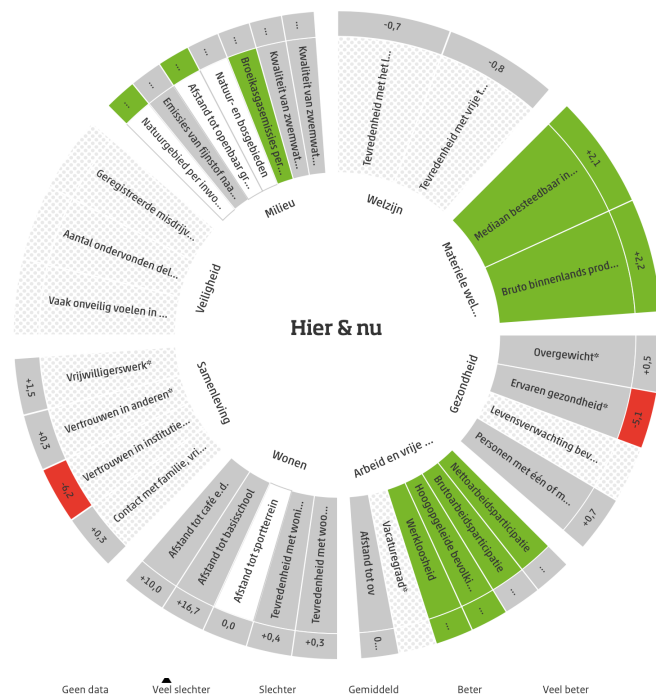

Gebied

Ontwikkeling

Hier & nu, Midden-Noord-Brabant

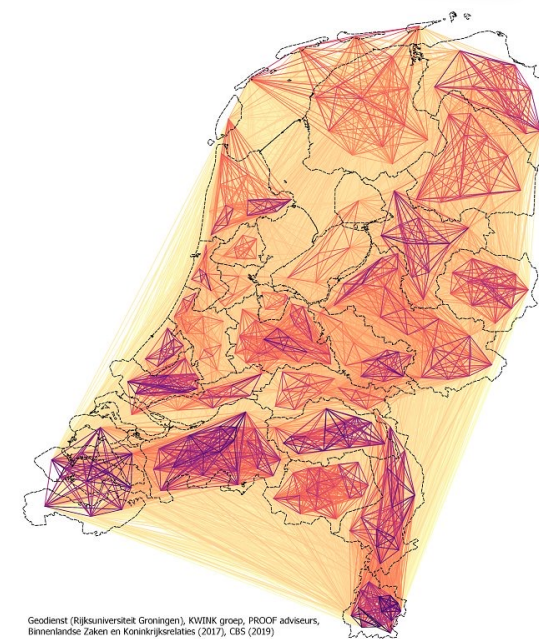

Score per onder...

Klik op een onderdeel in het regioprofiel om meer informatie te bekijken. Vervolgens kunt u doorklikken op de tabel naar het dashboard.

Brede welvaart in de regio verdient meer aandacht

Het verbreden van het welvaartsbegrip van het bruto binnenlands product naar 'wat mensen van waarde vinden' vergt ook een geografische verdieping. Waarom is brede welvaart tevens belangrijk voor de regio? En hoe moet het effect van het regionale beleid op de brede welvaart gemeten worden?

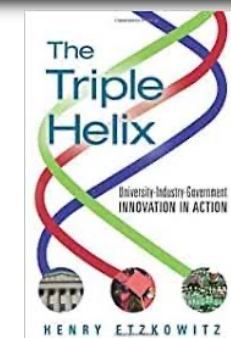
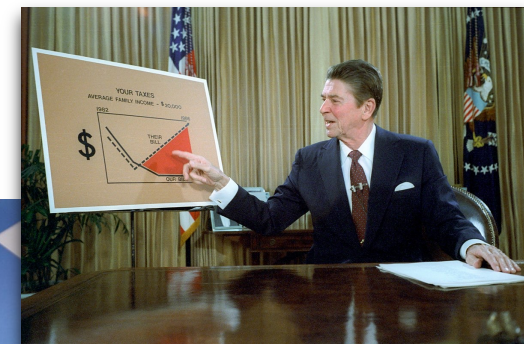
Geodienst (Rijksuniversiteit Groningen), KVI/IK groep, PROOF adviseurs, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2017), CBS (2019)

Bron: PBL, Het PON & Telos (2019) en RUG (2020)

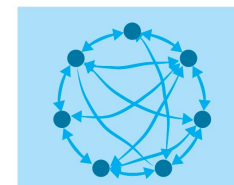
Reaganomics!? Nee, regionomics!

Verbreiding van de regionale opdracht en opgave

- Steeds meer maatschappelijke opgaven komen samen in 'de' regio
- Naast economie en verstedelijkingsvraagstukken ook duurzaamheid
- Zoektocht naar samenhang tussen sectorale ambities en regionaal organiserend vermogen
- Vanuit breed welvaartsperspectief inzicht in regionale kansen en kwetsbaarheden

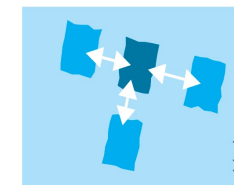

Samenhang tussen sectoren

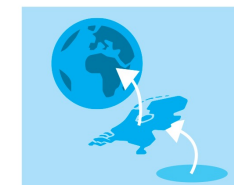
Afstemmen van functies en realiseren van gebiedskwaliteiten

Samenhang tussen gebieden

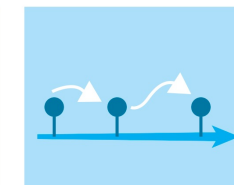
Samenwerking en sturen op stromen

Samenhang tussen schaalniveaus

Schakelen tussen schaalniveaus en selectiviteit in knooppunten

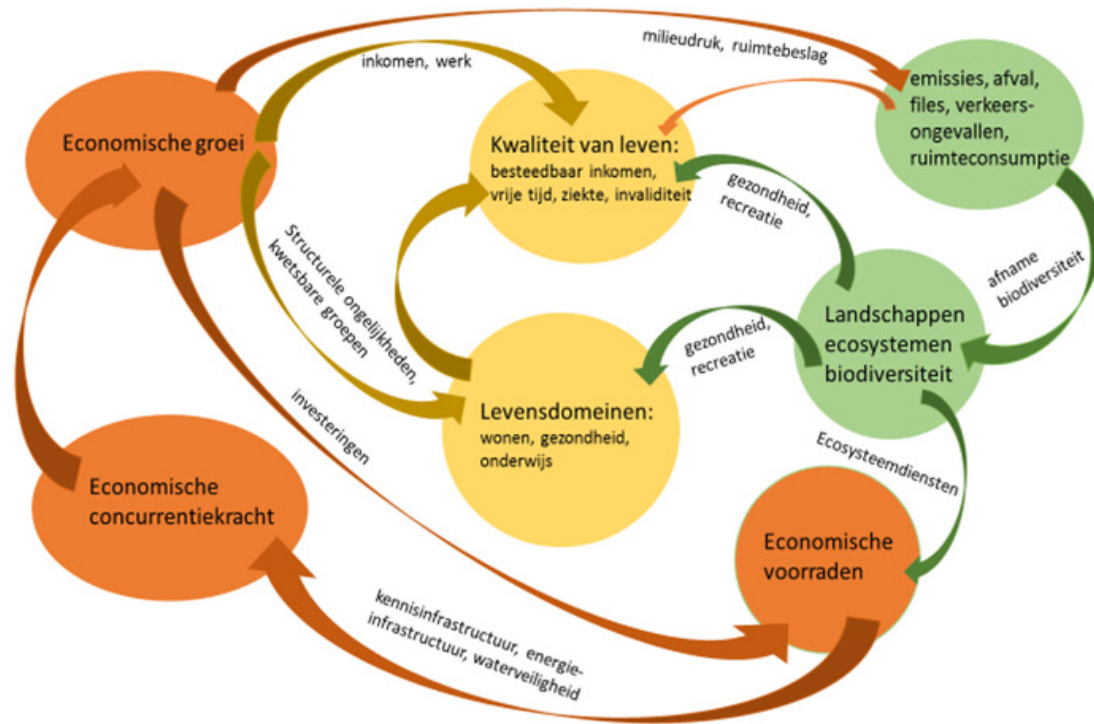
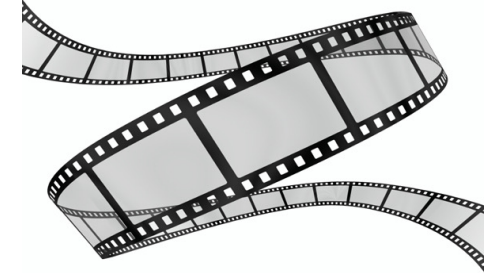
Samenhang in tijd

Inspelen op processen en cycli met hun (on)zekerheden

Zoektocht naar regionale samenhang

Van foto naar film: uitruilen en synergiën in beeld

Bron: Leroy (2018)

(Be)sturen op brede welvaart

Rukken aan het stuur of schuiven op een mengpaneel?

- Bepaal na te streven (minimum)niveau waarop de BW thema's moeten scoren
- Bestendig waar je goed in bent en waarop stad/regio goed scoort (gewaardeerd wordt)
- Richt specifiek beleid op zaken waar je relatief geen hoge scores hebt
- En richt beleid op zaken waarin je een achterstand hebt (t.o.v. relevante 'peers')

Tabel 4.1 Kenmerken van de onderscheiden gemeente typen

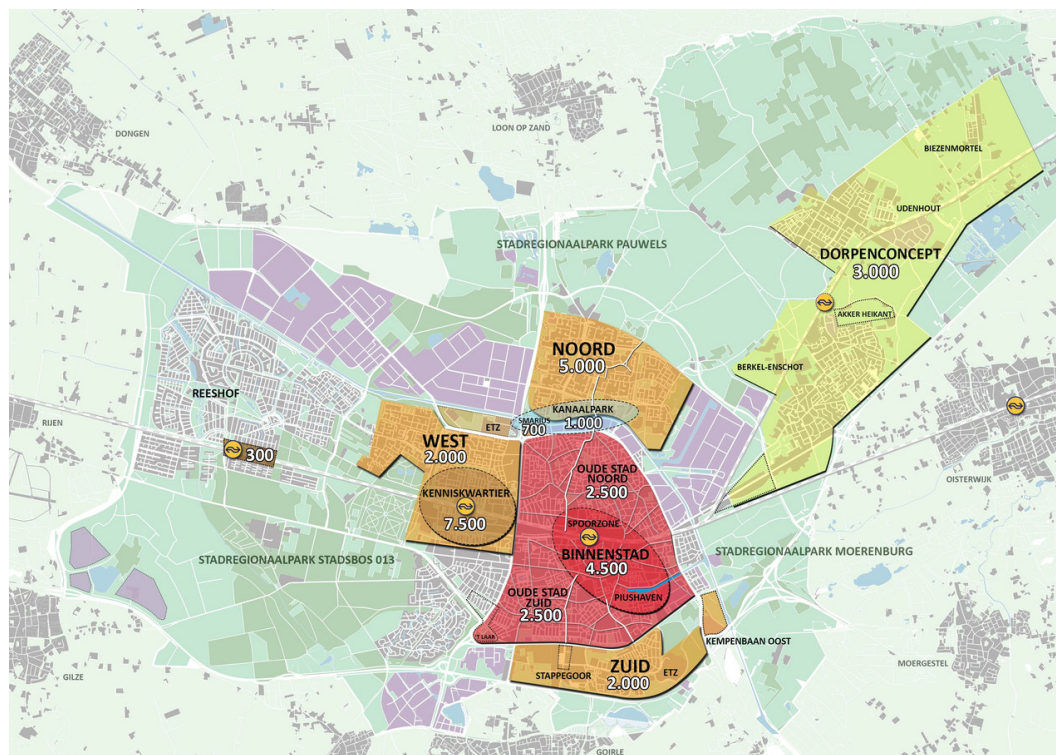
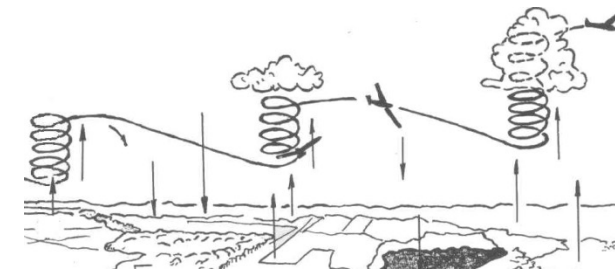
KENMERK	TYOLOGIE	DEFINITIE	AANTAL
Bevolkingsontwikkeling	Groei gemeente	Groei aantal inwoners in 2007-2017 >5%	91
	Krimp gemeente	Krimp aantal inwoners >2% in 2007-2017	54
Woningvoorraad	New Town	>40% woningen is gebouwd na 1985	65
	Historische gemeente	Woningvoorraad voor 1905 >8% + 1 of meerdere monumentale stadsgezichten	47
Werkgelegenheid	Woongemeente	Werkgelegenheidsfunctie <60	63
	Werk gemeente	Werkgelegenheidsfunctie >100 + aantal banen >14.000	58
Bodemgebruik	Groene gemeente	Aandeel bos en natuurlijk terrein >30%	40
	Agrarische gemeente	Aandeel agrarische grond >75%	77
Overige	Centrumgemeente	Gemeente bevat meer dan 15% van de inwoners van een Corop gebied + een score van >50 op voorzieningenniveau	59
	Voormalige Industrie gemeente	Meer dan 53% van de beroepsbevolking werkte volgens de volkstelling van 1960 in de industrie	83
	Toeristische gemeente	Meer dan 10% van de bedrijfsvestigingen is gericht op toerisme of meer dan 14% van de beroepsbevolking werkt in het toerisme	77

Bron: Het PON & Telos (2017) en Rabobank (2020)

Tilburgse thermiek

Klaar voor de grote 'wederombouw' van de stad?

Brede Welvaart thema	2019	2023	2019-2023
Voeding & ecosystemen	47,2	45	-
Bodem & oppervlaktewater	30,5	30,5	=
Lucht & klimaat	56,5	58,5	+
Energie & grondstoffen	59,8	65,9	++
Arbeid & vrije tijd	59,9	66,8	++
Bereikbaarheid & mobiliteit	41,5	47	++
Materiele welvaart & inkomen	29,2	31,7	+
Veiligheid & omgevingsrisico's	32,4	33,1	+
Onderwijs & kennis	53,8	55,1	+
Kunst & cultuur	49,4	49,4	=
Wonen & woonomgeving	54,2	52,6	-
Gezondheid & leefstijl	45,4	43,8	-
Sociale cohesie & participatie	36,5	32,8	-
Welbevinden & vertrouwen	40	52,8	++

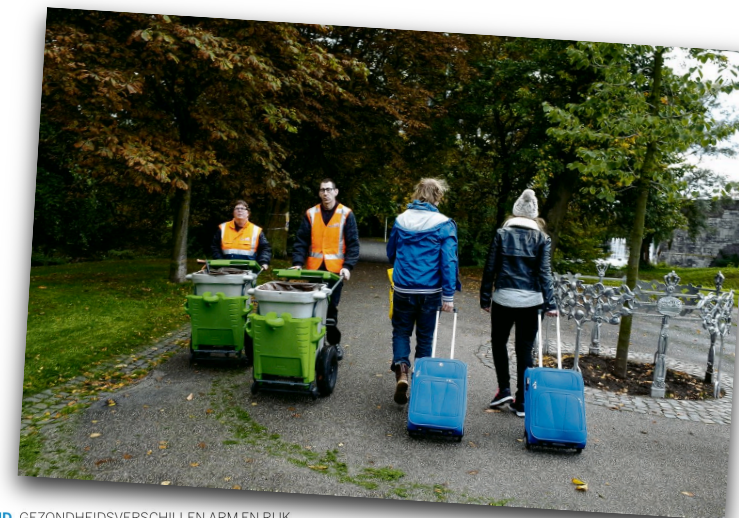
Tabel 1 Scores Brede Welvaart thema's en vergelijking over tijd

Bron: Het PON & Telos (2023)

Zicht op groeiende verschillen

Als het overall goed gaat maar niet overal (en met iedereen!)

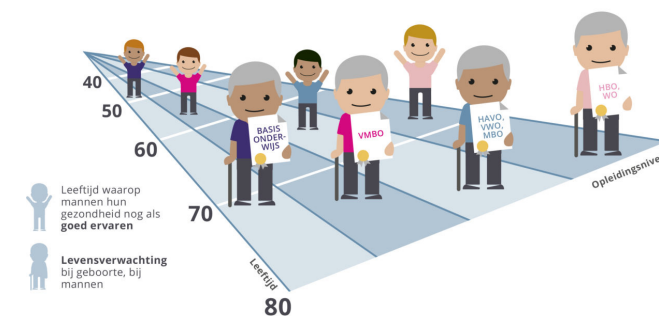
- Tilburgs gemiddelde wordt beter maar aan de onderkant blijven achterstanden toenemen
- Groep stadsbewoners die kwetsbaarder is voor stapeling van problemen groeit
- Brede welvaart van werklozen, migranten en lage inkomens blijft (ver) achter
- Gezondheid als signaal van zich verdiepende verschillen in stedelijke samenleving

ACHTERGROND GEZONDHEIDSVERSCHILLEN ARM EN RIJK

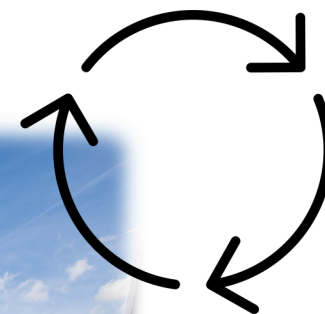
Arme mensen gaan zes jaar eerder dood – waarom doen we daar niets aan?

De gezondheidsverschillen tussen bewoners van 'goede' en 'slechte' wijken zijn gigantisch. Lageropgeleiden leven maar liefst 15 jaar minder in goede gezondheid dan hogeropgeleiden. De ongelijkheid groeit, en de

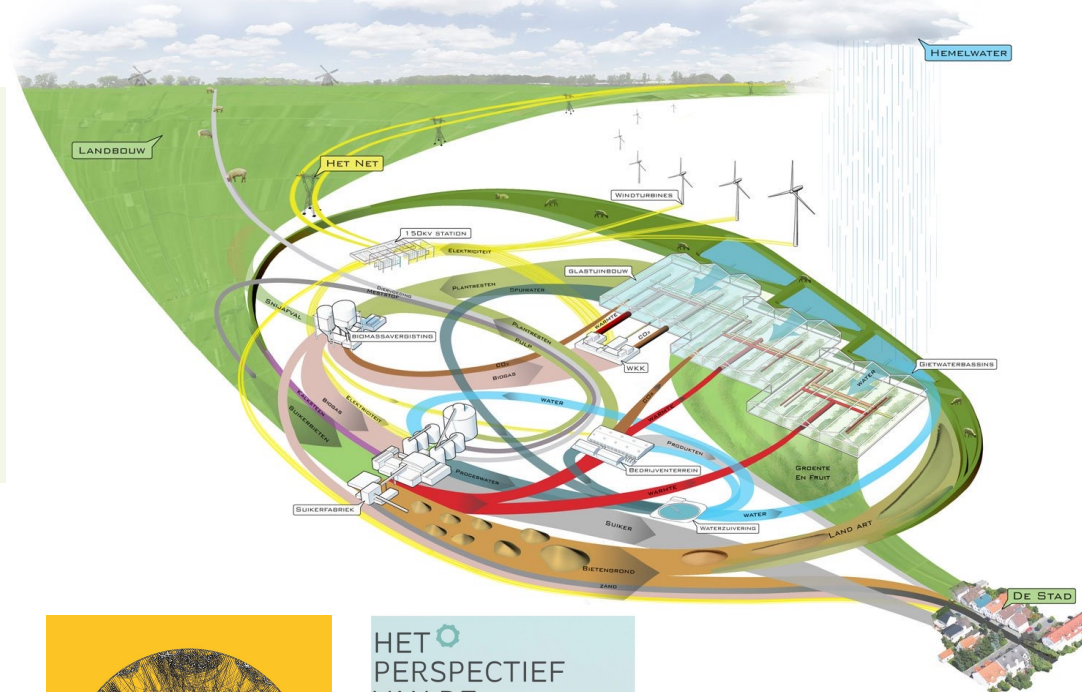
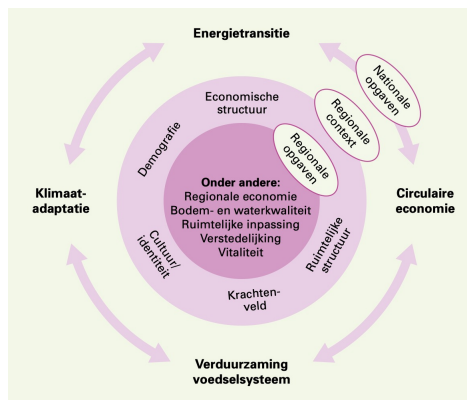
Van indicatoren naar generatoren

Wat zijn de 'drivers' die de brede welvaart kunnen versterken?

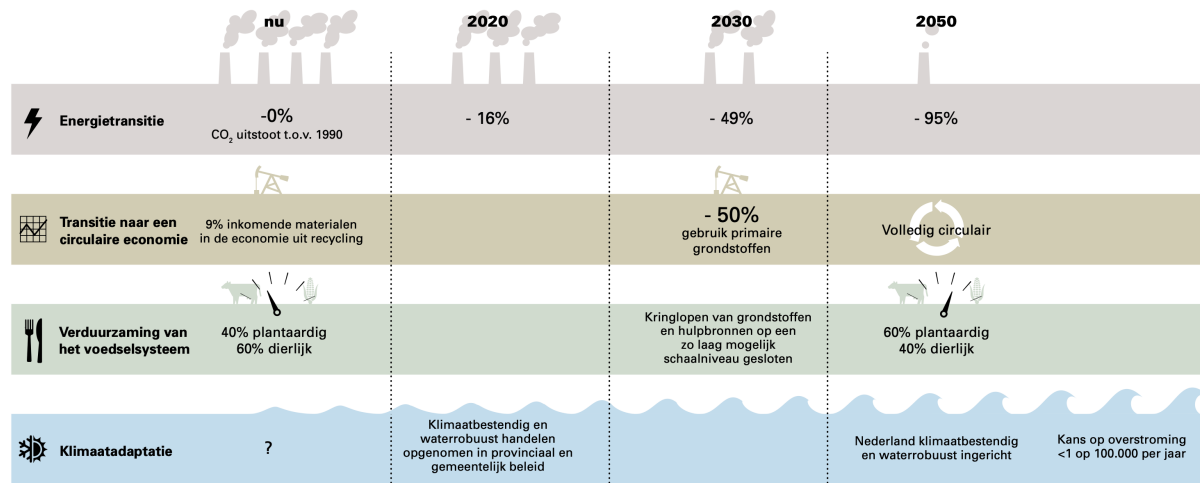

Duurzaamheidstransities als kans!?

Transities kunnen (bestaande) verschillen in brede welvaart verdiepen maar ook tegengaan!

Doelen nationaal beleid

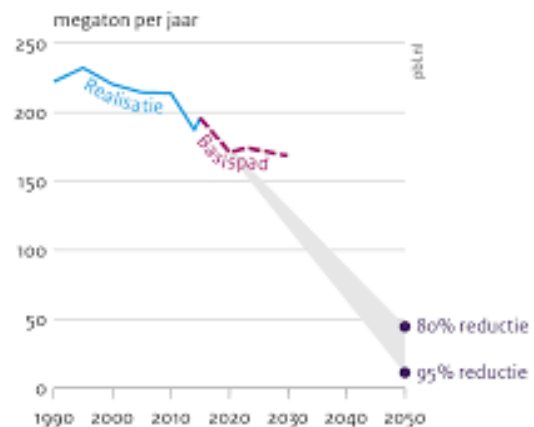
Bron: Rli (2018)

Neem nu de energietransitie...

2030: 49% reductie CO2

2050: 95% reductie CO2

Broeikasgasemissie in Nederland

Bron: NEV 2016

Akkoord in 4 kernpunten voor gebouwde omgeving

Gemeenten maken aanpak per wijk

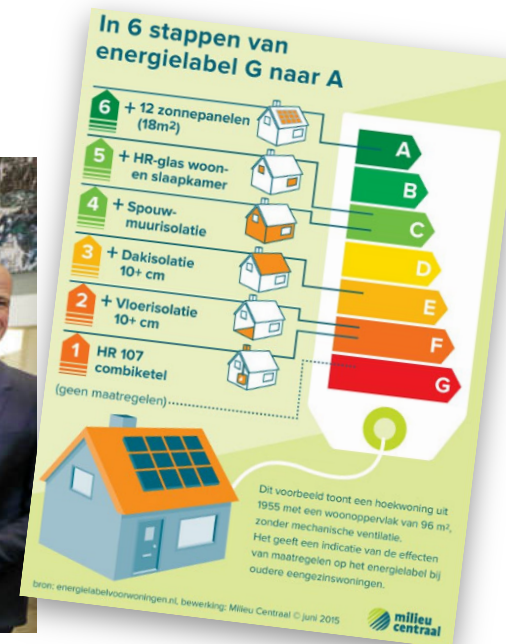
Warmtebedrijven en corporaties zorgen voor start

Betaalbaar door lening op huis, subsidies en fiscale maatregelen

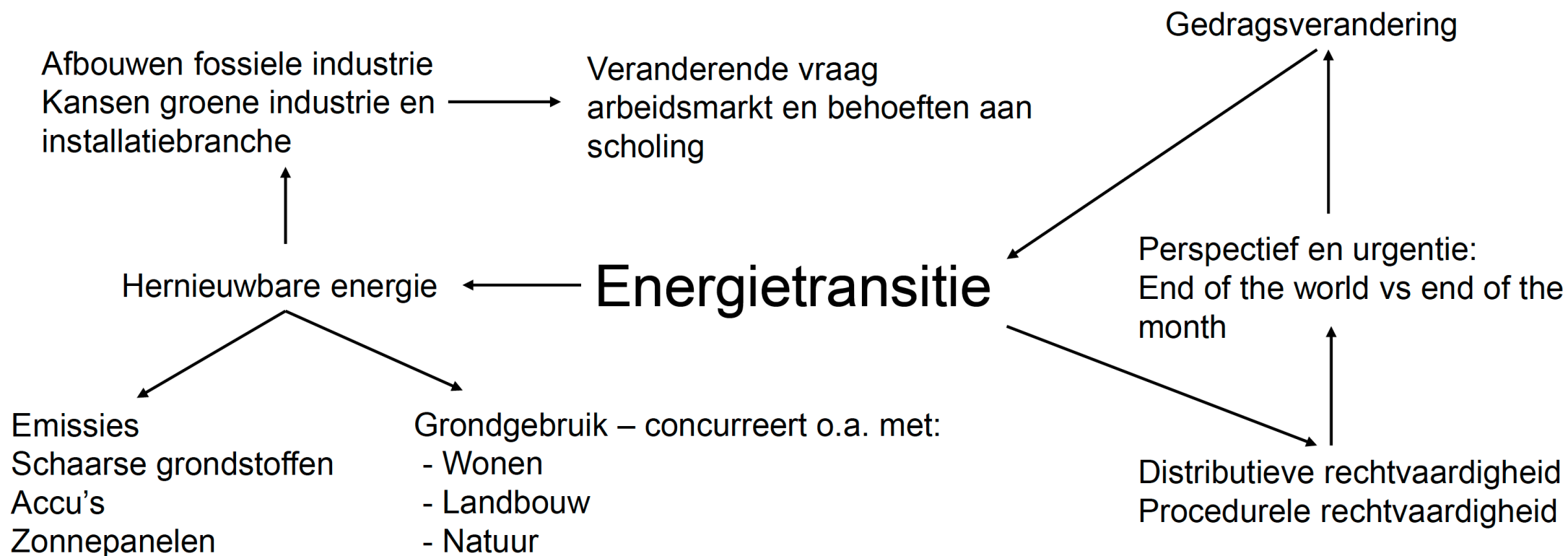

Markt levert kostenreductie met opschaling en innovatie

Bron: PBL (2018)

Samenhang brede welvaartsdimensies

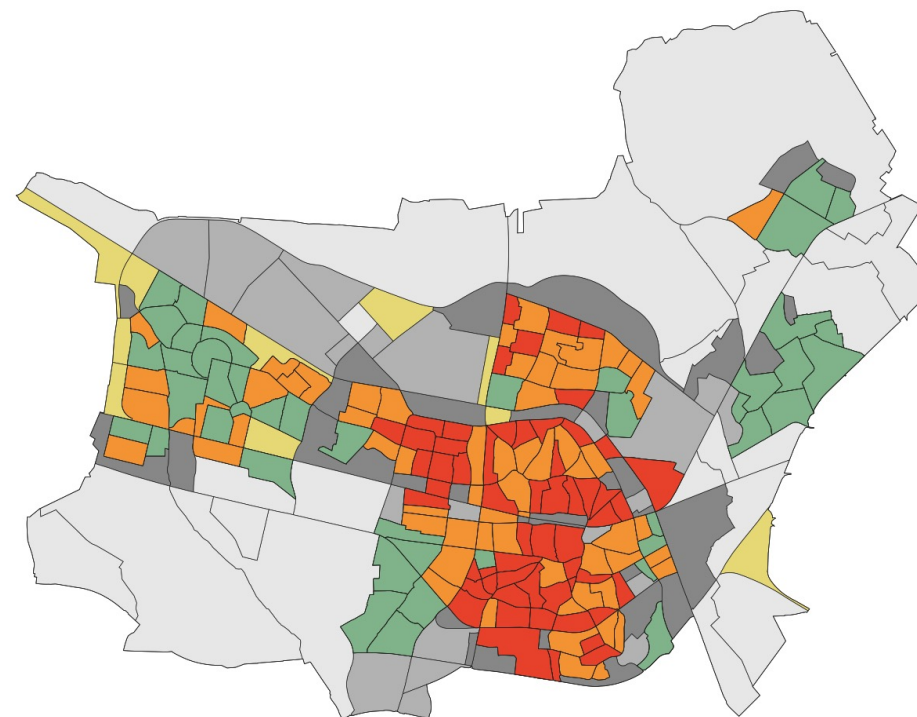
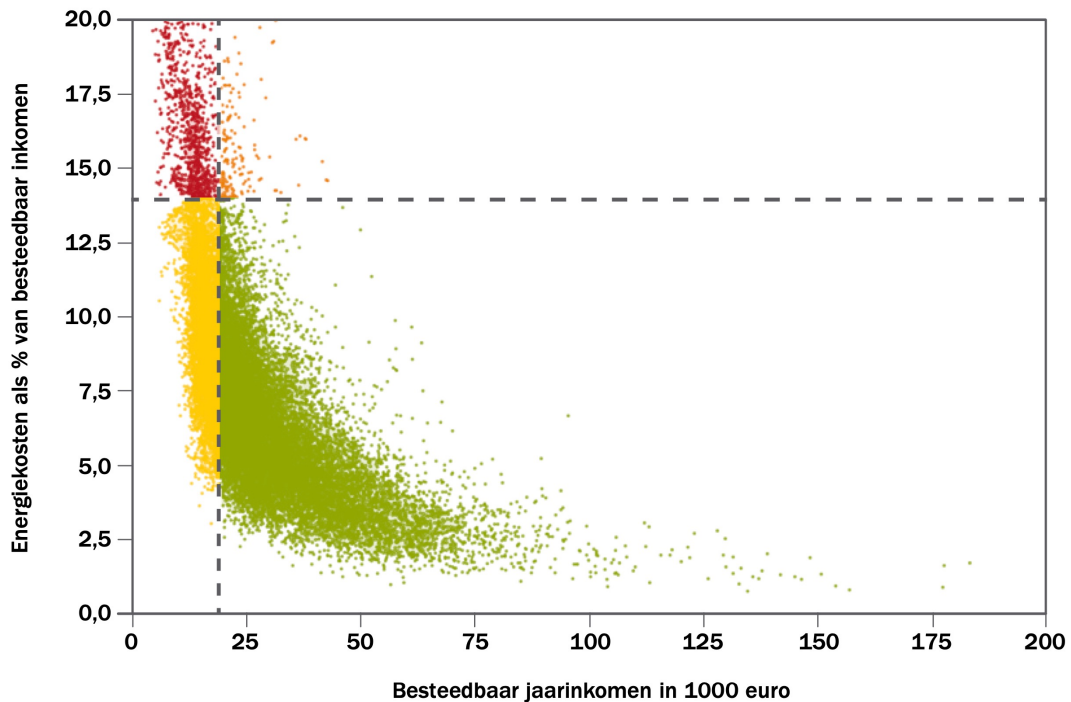

Bron: PBL, SCP, CPB (2021)

Energiearmoede als kwestie

Extra financiële zorgen voor kwetsbare bewoners

Huurders

Figuur 3. Het risico op energiearmoede in de vijf grootste steden in Brabant op buurtniveau.^h

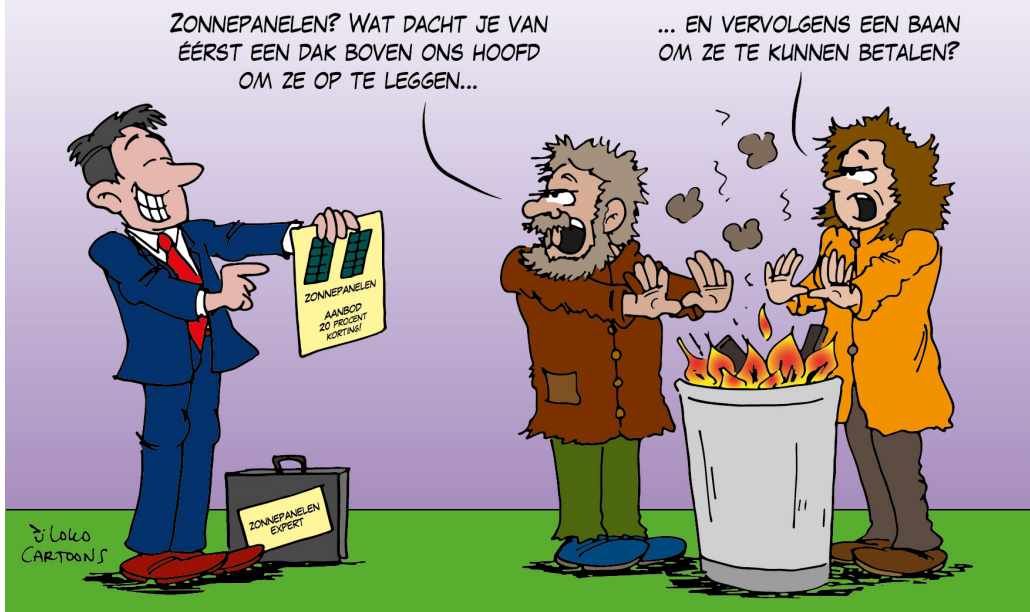
- Laag risico
- Bedrijventerrein
- Geen data
- Hoog risico

Bron: Het PON-Telos (2020) en TNO (2020)

Burger aan boord?

Verduurzamen: kwestie van willen en kunnen

DE SOCIALE ASPECTEN VAN DE ENERGIETRANSITIE...

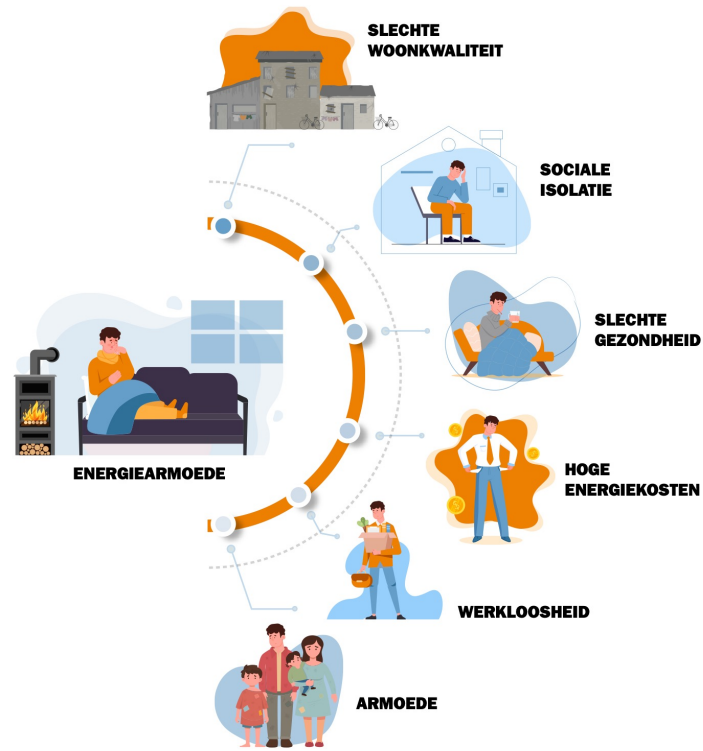

“Ze liggen wakker van hun energierekening, maar de betaalbaarheid van de energietransitie is niet hun enige zorg.”

Stapeling van opgaven

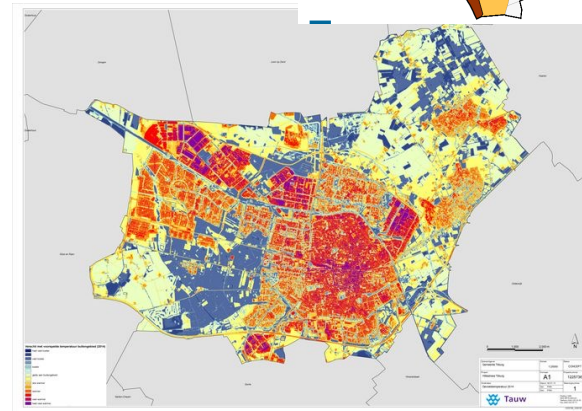
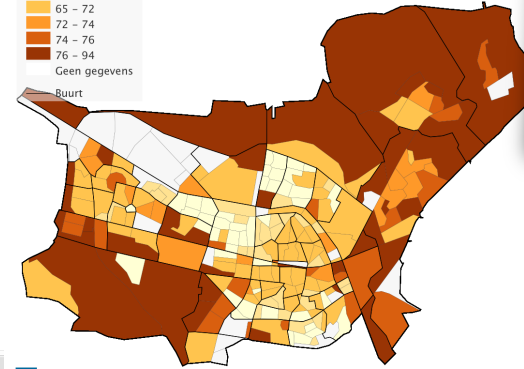
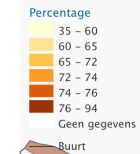
Energie voor duurzamere en gezondere wijken

ENERGIEARMOEDE IS VAAK ONDERDEEL VAN EEN VICIEUZE CIRKEL VAN PROBLEMEN.

Goed ervaren gezondheid in Tilburg
18 jaar en ouder, per buurt, 2022

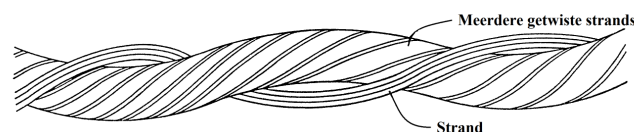
Verberg legenda

Bron: Platform31 (2020) en TNO (2020)

Transitie(s) als hefboom

Duurzaamheid, gezondheid en vitaliteit grijpen in elkaar

Figuur 3: Drie sectorale sporen

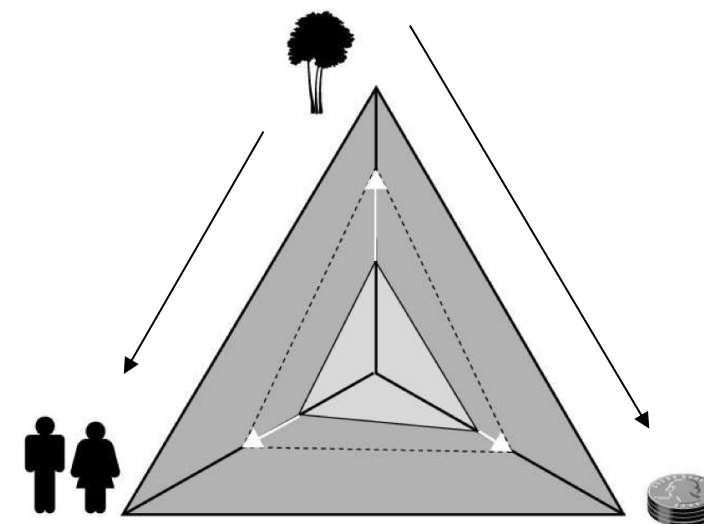
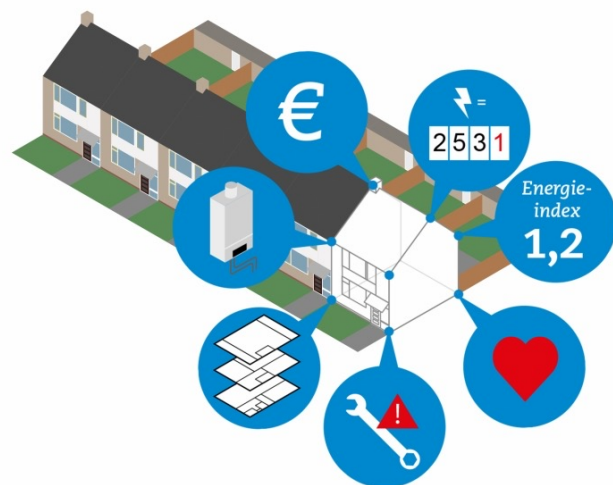
Verduurzaming	Fysieke wijkverbetering	Sociale wijkverbetering
<ul style="list-style-type: none"> Aardgasvrije wijk Energie neutrale wijk Energiebesparing gebouwde omgeving Klimaatadaptatie Opwekken duurzame energie 	<ul style="list-style-type: none"> Renovatie woningen Sloop en nieuwbouw Aanpak openbare ruimte Verdichting Gemengde woonmilieus Verbetering voorzieningen 	<ul style="list-style-type: none"> Armoede en schulden Werkloosheid Lage participatiegraad Eenzaamheid Gezondheidsachterstand Gebrek aan sociale cohesie Onveiligheid Overlast
<p>partijen</p> <ul style="list-style-type: none"> Gemeente (RO/Milieu) Netbeheerders Energie/warmteleverancier Woningcorporaties Energiecoöperaties Particuliere eigenaren 	<p>partijen</p> <ul style="list-style-type: none"> Woningcorporaties Gemeente (RO/Wonen) Marktpartijen (ontwikkelaars, beleggers) Bewonersorganisaties Vereniging van Eigenaren Particuliere eigenaren 	<p>partijen</p> <ul style="list-style-type: none"> Gemeente (Sociaal domein) Zorg, welzijn, hulpverlening Politie Woningcorporaties Scholen (Sociaal) ondernemers Bewoners(organisaties)

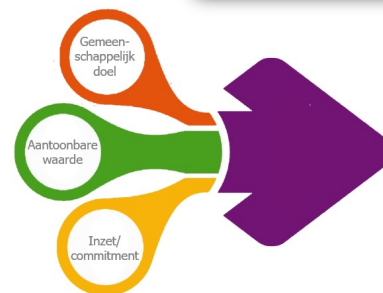
Bron: TNO (2020) en Platform31 (2019)

Agenda en allianties

Driedubbel duurzaam als Leidmotief....

Corporaties, (mbo) onderwijs, bouwsector, overheid, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, etc.

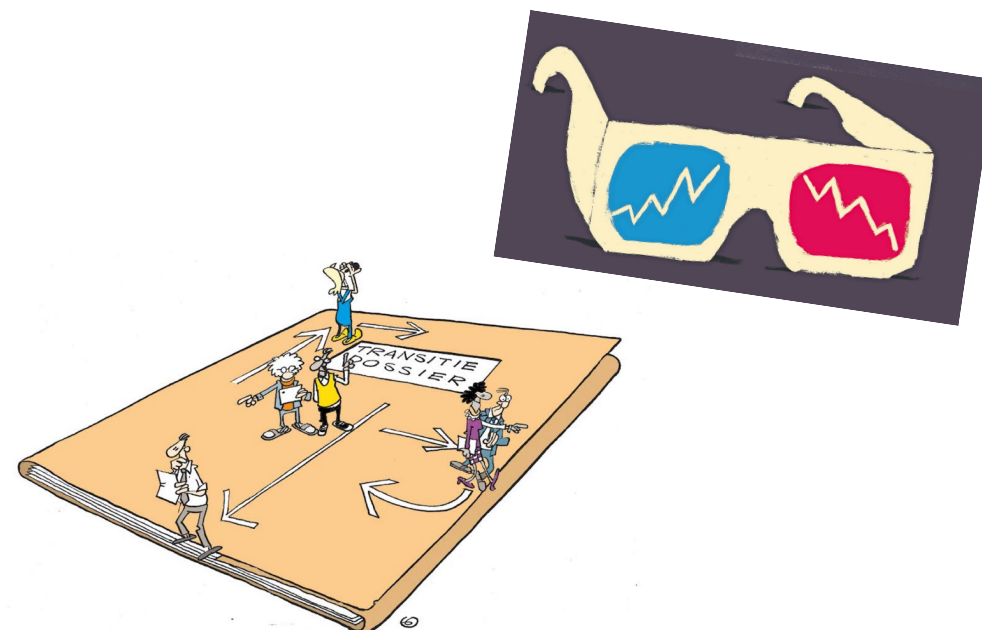
Dus...

Brede welvaart: bril én kompas voor stedelijke keuzes

Niet alleen meetinstrument, ook afwegingskader!

- > Scherpe blik op het welzijn van alle inwoners
- > Gevolgd door integrale afweging waar beleid nodig is
- > Van knel- naar kantelpunten via duurzaamheidstransities
- > Samenhang en synergie tussen beleidsdomeinen organiseren

Brede welvaart als kans voor duurzame, inclusieve en vitale 'wederombouw' van Tilburg....

Tot slot!

Suggesties voor Tilburg 2050

1. Ga voorbij het gemiddelde

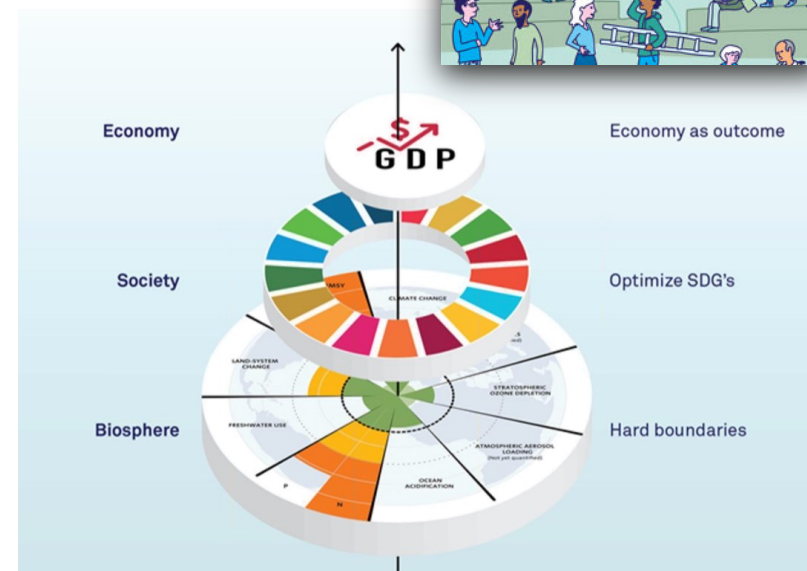
Differentieer naar specifieke groepen en gebieden

2. Doe het in (interactieve) dialoog

Betrek stakeholders bij waardering en weging van thema's

3. Kijk breed, maar kies scherp!

Formuleer brede welvaartsagenda met beperkt aantal thema's

Dank voor jullie aandacht!

Meer informatie? Programma Brede Welvaart, Tilburg University:
<https://www.tilburguniversity.edu/nl/samenwerken/programma-brede-welvaart>

Brede Welvaart

Panelgesprek:

- Jesse de Doelder
- Zed Pellenaars
- Rik Grashoff
- Joks Janssen

**GEMEENTE
TILBURG**

2050

www.tilburg.nl/tilburg2050

**GEMEENTE
TILBURG**

**Denk je mee over
DE TOEKOMST
VAN TILBURG?**

TILBURG 2050

Wilt u het kaartje invullen?

TILBURG2050

GEMEENTE
TILBURG

Vervolg

in gesprek over:

- Economie (21 februari, Stadhuis, aanvang 19.30 uur)
- Arbeidsmarkt
- Sociaal Cultureel
- Duurzaamheid
- Wrap-up

Wij houden u graag op de hoogte!

GEMEENTE
TILBURG

TILBURG2050

Napraten en borrel